

Med förenade krafter mot covid-19

2020/21:FPM77

Socialdepartementet

2020-02-22

Dokumentbeteckning

KOM (2021) 035

Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, Europeiska rådet samt ministerrådet: Med förenade krafter mot covid-19

Sammanfattning

Meddelandet, som presenterades den 19 januari, tar sin utgångspunkt i covid-19-pandemins utveckling under hösten samt framstegen med att få fram vacciner och påbörja vaccineringen i EU:s medlemsstater. Meddelandet omfattar fyra huvudsakliga områden: öka takten i vaccineringen och säkra leveransen av vacciner, öka testning och sekvensering för att kontrollera spridningen och nya virusvarianter, säkerställa den inre marknads funktion samt visa europeiskt ledarskap och internationell solidaritet.

Regeringen välkomnar kommissionens ambition att öka takten i vaccinering och genomsekvensering, att anpassa restriktioner för resande i syfte att kontrollera spridningen av nya varianter samt att visa global vaccinsolidaritet.

Det förutses ingen vidare behandling i rådet av meddelandet.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Kommissionen har under covid-19-pandemin presenterat en rad meddelanden med rekommendationer och åtgärdsförslag till medlemsstaterna. Den 8 april 2020 presenterades ett meddelande om EU:s globala svar på covid-19-pandemin (faktapromemoria 2019/20:FPM38) som innehåller information om Team Europa-ansatsen för att stödja partnerländerna i deras arbete med att bemöta konsekvenserna av covid-19.

Den 15 juli presenterades ett meddelande om EU:s hälsoberedskap i närtid inför covid-19-utbrott (faktapromemoria 2019/20:FPM63) som framförallt fokuserar på vikten av att använda sig av den nedgång i smittspridningen som märktes under sommaren för att stärka beredskapen för nya utbrott av covid-19. Den 28 oktober presenterades ett meddelande om ytterligare covid-19-åtgärder (faktapromemoria 2020/21:FPM38) som bl.a. omfattar vikten av att rapportera och att dela data med Europeiska smittskyddsmyndigheten (ECDC), en gemensam ansats när det gäller testning, smittspårningsappar, effektiv vaccinering, kommunikation för att motverka pandemirötthet och desinformation, gemensamma upphandlingar av medicinska produkter samt rekommendationer avseende underlättande av säkra resor. Kommissionen presenterade den 2 december 2020 meddelandet Skydd mot covid-19 i vinter, vilket omfattar rekommendationer avseende vinterhalvåret, med fokus på de utmaningar som uppstår för smittskyddsinsatserna i samband med jul- och nyårshelgerna. Föreliggande meddelande presenterades den 19 januari och fokuserar på det aktuella läget där vaccinationer påbörjats i EU:s medlemsstater samtidigt som man på flera håll ser ett allvarligt läge när det gäller spridningen av nya virusvarianter.

1.2 Förslagets innehåll

Meddelandet tar sin utgångspunkt i de omfattande insatser som gjorts för att på rekordtid ta fram vaccin mot sjukdomen covid-19 och börja rulla ut vaccineringsinsatser på bred front inom EU, samtidigt som miljontals européer redan har kunnat vaccineras. Samtidigt konstateras det att fortsatt vaksamhet och omfattande åtgärder mot virusspridningen är motiverade, inte minst för att undvika en tredje våg av viruset, driven av de nya varianter av viruset som sprids i EU.

Mot bakgrund av detta föreslår kommissionen åtgärder inom fyra områden:

-Öka takten i vaccineringen och säkra leveranser av vacciner

Kommissionen menar att den europeiska vaccinstrategin har visat sig framgångsrik i att utveckla, ta fram och leverera vacciner. Det konstateras att arbetet resulterat i att 2,3 miljarder doser i en bred portfölj av vacciner kunnat säkras för EU:s medborgare. I meddelandet understryker kommissionen vikten av att fortsätta arbetet och öka takten i produktions- och vaccineringsarbetet.

När det gäller konkreta åtgärder föreslår kommissionen att medlemsstaterna ska sätta ett konkret mål att minst 80 procent av hälso- och sjukvårdspersonalen samt personer över 80 år bör vara vaccinerade i slutet av mars 2021 och att minst 70 procent av den totala befolkningen bör vara vaccinerad till sommaren. Vidare aviserar kommissionen avsikten att man tillsammans med medlemsstaterna och den europeiska läkemedelsmyndigheten (EMA) kommer att arbeta tillsammans med

läkemedelsföretagen för att maximera kapaciteten för vaccinproduktion. Utöver detta aviserar kommissionen att den europeiska smittskyddsmyndigheten (ECDC) kontinuerligt kommer att publicera information om levererade och använda vaccindoser, baserat på rapportering från medlemsstaterna. Kommissionen kommer också, i samarbete med vaccintillverkarna, att publicera och uppdatera veckovisa planer för vaccinleveranser. Dessutom uppmanar kommissionen att en överenskommelse om en gemensam ansats vad gäller vaccincertifikat, för användning i hälso- och sjukvårdssystemen såväl inom Europa som globalt, bör nå innan slutet av januari 2021. Kommissionen aviserar också sin avsikt att genomföra storskaliga studier av vaccinernas säkerhet och effektivitet. Avslutningsvis meddelas att ECDC ska ta fram lärdomar av genomförda stress-tester och logistisk rådgivning till medlemsstaterna.

-Öka testning och sekvensering för att kontrollera spridningen och nya virusvarianter

Kommissionen belyser att de senaste uppkomna varianterna av viruset ger skäl till oro. Kommissionen påpekar att det i skrivande stund inte finns något som talar för att varianterna orsakar allvarligare sjukdom men att de dock förefaller vara mellan 50 - 70 procent mer smittsamma. Kommissionen konstaterar att dessa varianter utgör orsaken till de substantiella ökningarna av antal fall som konstaterats i de flesta medlemsstater de senaste veckorna.

Kommissionen understryker att det inte finns några bevis för att några av de vacciner som nu finns på marknaden, eller som befinner sig i fas 3-studier, skulle ha lägre skyddseffekt gentemot dessa varianter. Dock är det viktigt att övervaka situationen noga.

De konkreta åtgärder som föreslås avseende sekvensering är huvudsakligen uppmaningen till medlemsstaterna att skyndsamt öka genomsekvenseringen till 5 - 10 procent av de positiva testresultat som påvisas. ECDC har beredskap att stötta medlemsstaterna i detta arbete, vid behov. Vidare uppmanas medlemsstaterna att dela genomsekvenser på EU-nivå och kommissionen aviserar sin avsikt att stötta medlemsstaterna i uppbyggnad av kapacitet inom sekvensering.

När det gäller testning uppmanas medlemsstaterna att implementera kommissionens rekommendationer och anta det gemensamma ramverk för snabbantigentester som kommissionen föreslagit. Vidare uppmanas medlemsstaterna att uppdatera sina testningsstrategier för att omfatta också användning av snabbantigentester och utveckla riktlinjer för användning av sådana tester. Kommissionen uppmanar också medlemsstaterna att komma överens om en gemensam lista över godkända snabbantigentester innan januari månads utgång.

-Säkerställa den inre marknads funktion

Kommissionen konstaterar att enigheten kring den inre marknadens funktion varit viktig för EU:s respons mot covid-19-pandemin. Det konstateras att alla medlemsstater har vidtagit omfattande åtgärder för att begränsa och mildra effekterna av pandemin på sina befolkningar. Dessa åtgärder har en hög kostnad i form av ekonomiska och sociala följder, men har också visat sig vara effektiva i att kontrollera spridningen av viruset. Det konstateras att många av dessa åtgärder kommer behöva fortsätta till dess att läget förbättras.

Kommissionen föreslår i meddelandet att en gemensam EU-ansats utarbetas för att definiera incidensnivåer. Vidare uppmanas medlemsstaterna att överväga särskilda restriktioner för resande från områden med hög förekomst av nya varianter av viruset och att avråda från allt icke-nödvändigt resande till dess att den epidemiologiska situationen förbättras. Vidare föreslås även att proportionerliga och icke-diskriminerande reserestriktioner och testning av resenärer ska upprätthållas, i synnerhet när det gäller resenärer från områden med högre förekomst av nya virusvarianter. Karantän för resande bör upprätthållas, med nödvändiga undantag för resande med särskilt viktiga funktioner.

-Visa europeiskt ledarskap och internationell solidaritet

I meddelandet konstaterar kommissionen att pandemin har inneburit en aldrig tidigare skådad belastning på hela världen, med mer än 93 miljoner fall av sjukdomen och två miljoner rapporterade dödsfall. Detta menar kommissionen understryker behovet av en global respons. Multilateralism, internationellt samarbete, transparens och solidaritet fortsätter att vara viktiga byggstenar för detta arbete. Kommissionen konstaterar att EU redan är ledande i det internationella arbetet både genom egna insatser och genom att samla andra aktörer. Detta gäller både för humanitär respons, stärkande av hälsosystem samt ekonomisk återhämtning. Team Europa har redan mobiliserat 853 miljoner euro i stöd till Covax, det globala initiativet för att säkra rättvis tillgång till säkra och effektiva vacciner.

Kommissionen aviserar i meddelandet sin avsikt att upprätta en vaccindelningsmekanism för att strukturera delningen av medlemsstaternas vacciner med partnerländer genom en gemensam europeisk ansats. Vidare menar kommissionen att man tillsammans med medlemsstaterna kommer fortsätta stötta arbetet i Covax. I meddelandet understryker kommissionen att EU bör fortsätta stötta arbetet med att stärka den globala hälsoarkitekturen i olika fora, som exempelvis det kommande *Global Health Summit*.

1.3 Gällande svenska regler och förslaget effekt på dessa 2020/21:FPM77

Meddelandet innehåller inget förslag till lagstiftning eller reglering och förutses därför inte ha någon påverkan på svenska regler.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Meddelandet innehåller inga tvingande åtgärder för medlemsstaterna. De budgetära konsekvenser som kan uppstå av åtgärder som rekommenderas hanteras inom ordinarie budgetprocesser.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar kommissionens avsikt att driva diskussionen framåt vad gäller att maximera produktionskapaciteten för vaccin samt diskussionen om global vaccinsolidaritet. Regeringen delar kommissionens bedömning att det är viktigt att kunna erbjuda vaccin till hela befolkningen så snart som möjligt och bedömer att den svenska vaccinationsstrategin ligger i linje med kommissionens mål. Regeringen deltar i diskussionerna på EU-nivå om utformning av ömsesidigt erkända vaccintyg. Vidare stöder regeringen kommissionens slutsats att sekvensering är ett viktigt verktyg för att upptäcka nya virusvarianter och arbetar med att fortsätta skala upp möjligheterna till sekvensering över kommissionens målnivåer, vilka för närvarande redan uppnås i Sverige. När det gäller anpassade restriktioner för resenärer ser regeringen ett mervärde i EU-samordning och att länder som inför restriktioner gör det på ett samordnat sätt för ökad tydlighet och förutsägbarhet. Regeringen stöder kommissionens ansats att stärka den globala vaccinsolidariteten och ser det som angeläget att EU:s initiativ på detta område stöder det arbete som görs inom ramen för Covax. Sammantaget välkomnar regeringen kommissionens initiativ samtidigt som hänsyn behöver tas till svenska förhållanden och nationell kompetens på hälso- och sjukvårdsområdet.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaternas ståndpunkter är inte kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Institutionernas ståndpunkter är inte kända.

Meddelandet har inte remitterats.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Då meddelandet inte innehåller något förslag till reglering eller lagstiftning hänvisas inte till någon rättslig grund.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Meddelandet åtföljs inte av någon subsidiaritets- eller proportionalitetsanalys. Meddelandet åtföljs inte heller av någon jämförbarhetsanalys.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Det förutses ingen vidare behandling i rådet av meddelandet.

4.2 Fackuttryck/termer